

lyg empirinį konkrečių istorinių įvykių aprašinėjimą filosofų veikaluose.

K. Malinauskas (VVPI) pranešime „Nationalinė sąmonė kaip nacionalinės būties atspindys“ nagrinėjo nacionalinės sąmonės struktūros, jos santykio su savimone ir individo sąmone, problema.

Konferencijoje išsamius pranešimus padarė B. Leskauskaitė (LŽŪA), A. Perevalovas (Brestas), N. Kulikas (Brestas). Juose buvo gvildenami machizmo, pozityvizmo ir kitų buržuazinės filosofijos krypčių lenkinės kritikos principai ir jų reikšmė nūdienai. Kiti autoriai siejo savo pranešimus su leninine kovingojo materializmo idėja ir parodė šiuolaikinės idealistinės filosofijos metodologinį vienpusiškumą, jos istorinį ribotumą: G. Jurkūnaitė (VVU) nagrinėja faktų interpretacijos neopozityvizme, L. Kechrikas iš Talino — struktūrinio funkcinio metodo sociologijoje, A. Poška (KPI) — lietuviškojo klerikalinio antikomunizmo, V. Pivorius (VVU) — fenomenologijos, A. Tytmonas (Klaipėda) — mokslo ir politinės ideologinės sistemos integracijos buržuaziniėje visuomenėje, R. Vasilevskis (VVPI) — „praktikos filosofijos“, M. Chalileva (Odesa) — jaunimo ekologinio auklėjimo problemas.

Konferencijoje vaisingai padirbėjo ir estetikos sekcija. J. Mureika (VISI) savo pranešime „Atspindėjimo teorijos reikšmė

estetikoje“ aptarė estetinės realybės sąvoką. Jo manymu, estetika, tirianti estetinę realybę, atspindi ne kažkokį ontologinį tos realybės pavidalą, o tik subjektyvų fenomeną, kaip žmogaus estetinės veiklos formą. L. Budrio (VVPI) pranešime „Meno pažintinis sąlygotumas“ įrodinėjama, kad menas iš dalies yra sąlygojamas ir pažinimo išsivystymo lygio, tačiau pažinime menininką labiausiai domina atspindimos tikrovės estetinis vertinimas. Atspindėjimo ir kūrybos (išmonės) santykį meninėje veikloje nagrinėjo S. Valiulis (VVPI).

Keli pranešimai estetikos sekcijoje buvo skirti šiuolaikinės idealistinės estetikos metodologijos kritikai. A. Gaižutis (VISI) pranešime „V. Lenino darbų vertinimo šiuolaikinėje prancūzų idealistinėje estetikoje kritika“ parodė buržuazinių estetikų pretenzijų nepagrįstumą lenininę atspindėjimo teoriją pavaizduoti kaip antikinę mimėzios arba „naiviojo realizmo“ tradiciją. A. Juškevičius (Klaipėda) ir V. Parulskienė (VVU) išryškino svarbius fenomenologinės estetikos metodologinės meno koncepcijos trūkumus.

Pažymėtinas ne tik aukštas konferencijos teorinis, bet ir geras jos organizavimo lygis. Konferencijos išvakarėse kaip stamboka knyga pasirodė išplėtos pranešimų tezės.

Algirdas Gaižutis
Rimantas Skaišgiris

METODOLOGINĖS VERTYBIŲ TEORIJOS PROBLEMOS

Vertybių teorija, susilaukianti vis didesnio tarybinių filosofų dėmesio, jau senokai gvildinama ir Vilniaus universiteto Filosofijos katedroje. Pastaraisiais metais šios teorijos tyrinėjimais labiau susidomėta ir kitose mūsų respublikos aukštosiose mokyklose. Jau surengtos dvi filosofų konferencijos, nagrinėjusios vertybių teorijos problemas. Apie tai savo įžanginiame žodyje kalbėjo doc. A. Lozuraitis, atidarydamas Vilniaus universiteto Filosofijos katedros suroošą trečiąją respublikinę konferenciją, skirtą metodologinėms vertybių teorijos problemoms aptarti.

Konferencija įvyko 1979 metų gegužės 12 dieną. Kaip ir ankstesniosios, ji neišsiskyrė dalyvių gausumu (iš viso joje buvo perskaityti devyni pranešimai), tačiau pažiūrėjus palyginti vientisa problematika

bei mokslinių ieškojimų kryptingumu. Gal dėl to, kad konferencija buvo skirta Vilniaus universiteto 400 metų jubiliejui, joje vyravo filosofinis istorinis vertybių problematikos aspektas. Savo ruožtu tai, matyt, šiek tiek susiaurino metodologinių šios teorijos problemų analizę: dauguma pranešėjų nekėlė sau tikslo kokiais nors aspektais toliau plėtoti marksistinę vertybių teoriją, bet, remdamiesi ja, ryškino vertybinius momentus praeities ir dabarties filosofų teorijose, siekė atskleisti jų pozicijų ištakas bei metodologinius pagrindus.

Betarpiškiausią ryšį su metodologine vertybių teorijos problematika turėjo e. prof. p. E. Meškausko („Moralinių vertybių istoriškumo prasmė“) ir doc. Č. Kalandos („Marksistinės etikos metodologinių pagrindų formavimosi klausimu“) praneši-

mai, kuriuose buvo parodytas marksistinės socialinės metodologijos bei marksistinės vertybių teorijos naudojimo reikšmingumas, sprendžiant etikos mokslo problemas. Įdomią temą savo pranešimui („Kultūrinis reliatyvizmas kaip vertybių teorija“) pasirinko doc. *E. Gendrolis*, aptaręs kai kurių amerikiečių kultūrinės antropologijos atstovų (*F. Boaso*, *R. Benedikt*, *L. Vaito*, *M. Herskovico* ir kt.) pozicijas. Net trys pranešimai buvo skirti Lietuvos filosofinės minties istorijai: doc. *J. Mureika* kalbėjo apie estetiškes vertybės sampratą *V. Sezemano* filosofijoje, *J. Balčius* — apie kai kuriuos aksiologinius momentus *P. Dovydaičio* pažiūrose į mokslinį pažinimą, *A. Poška* nagrinėjo gėrio ir blogio interpretacijas buržuazinės Lietuvos klerikalų veikaluose. Mūsųose nedaug tyrinėtą prancūzų filosofo ir meno sociologo *P. Frankastelio* meno koncepciją išsamiai ir įdomiai gvildeno doc. *A. Gaižutis*. Universiteto aspi-

rantas *T. Sodeika* aptarė vertybės statusą *R. Ingardeno* fenomenologijoje, o jo kolega *V. Burovas* — aukščiausios moralinės vertybės genezę ir struktūrą Kanto filosofijoje.

Konferencija parodė, kad turime nemažą būrį pajėgių tyrinėtojų, vaisingai dirbančių vertybių teorijoje ir sugebančių remtis šios teorijos pozicijomis konkrečiuose tyrinėjimuose. Gaila tik, kad ši konferencija nesudarė progos ryškesnei nuomonių konfrontacijai, neiškėlė naujų spęstinių problemų, bet buvo daugiau informatyvinio pobūdžio. Doc. *A. Lozuraitis* baigiamajame žodyje todėl ir išreiškė pageidavimą, kad ateityje tokio pobūdžio konferencijos būtų dinamiškesnės, kad jose būtų daugiau diskutuojama, keliama daugiau spęstinių problemų.

Konferencijos medžiagą numatyta paskelbti „Problemų“ leidinyje.

G. Jurkūnaitė